

jäeti Liivimaa esindajad kontori juhtimisest täiesti kõrvale, kuna pealegi kaupade aresti alla panemise ja mõne Tartu kaupmehe ülekohtuse süüdimõistmise pärast (Tartu oli püüdnud saatkonna kulude maksmise asjus talitada iseseisvalt) vahekorrad olid muutunud äärmiselt pinevaks.

Kindlasti Tartu ja Tallinna ülesandel algatas Riia aktsiooni selle kõikva olukorra vastu. Ta esitas Lüübekile kaebuse skra seadusevastase rikkumise üle ja soovis valida vahekordade püsivustamise otstarbel Riia jaoks kolmanda kaupmeeskonna vanema. 1373. a. mail ärapeetud hansapäev andis Liivimaa esindajale järele: pandi uuesti maksuma 1366. a. seisukord, Riia nõudmine aga jäeti tähele panemata. Kui siis varssi peale seda Hansa saatkond — loomulikult Riia, Tartu ja Tallinna osavõttel — teostab Novgorodis seisukorra ümberkujundamist vastavalt hansapäeva otsuseile, protesteerib Riia veel kord senise kahevanemasüsteemi vastu ja nõuab uuesti kolmanda valimist enda jaoks; Tartu ja Tallinna seisukohast ses küsimuses ei tea me midagi. Kuigi nad vahest senini toetasid seda ettepanekut häda-abinõuna ning vahendina eesmärgi saavutamiseks, muutus ta aga tol silmapilgul, mil hansapäeva poolt 1366. a. seisukord uuesti maksuma pandi, Tallinnale, eriti aga Tartule vastuvõetamatuks ja tähtsusetuks. Nähtavasti tundis Riia, et Novgorod tema kätest on ära libisenud, ja tegi sellepärast katset sel viisil päästa vähemalt teatavat mõjuvõimu. Tartu, kes de facto eeskätt Novgorodi juhtimises küsimusse tuli, samuti ka Tallinna, ei võinud iialgi leppida seesuguse Riia eestkostega. Tegelikult tähendas nurjaminek Riiale väljajätmist võistlusvõitlusest Novgorodis, mis nüüdsest peale teostus peajaslikult Tartu ja Tallinna vahel.

Vahekordade ümberkujundamine kontoris, mille läbi kaupmeeskonna võim peaaegu täielikult murdi, tõi kaasa jälgi verise järelmängu: endine, arvatavasti Hansa saadikute poolt tagandatud kaupmeeskonna vanem Hartwig Stopping tapeti Tartu ligidal Tartu kodanikkude poolt. Kas selle põhjust tuleb otsida tulidest, mis tekkisid Tartu kaupmeeste süüdimõistmise tagajärjel Novgorodis, mis aga Hansa saadikute poolt juba olid lahendatud, selle kohta on meil võimatu saada täpsat ülevaadet, kuid see on siiski tõenäoline. Tapmine võeti arutusele ja heaksetegemisele hansapäeval Lüübekis 21. V. 1374. a. ja 24. VI. 1376. a.

Nii võis Tartu jällegi elavalt osa võtta kaubanduselust, kindlasti mitte kaupmeeskonna kahjuks. 1376. a. suutis ta oma teguvõimsa talitusviisiga kõrvaldada ähvardava konflikti venelastega ja saavutada tähtsad kokkulepped karusnahkadega kauplemises. Kuid juba järgmisel aastal tekkis jällegi tüli, mille põhjuseks oli venelaste paljaksröövimine Emajõe suus; pealegi võttis Tartu suuresti osa 1379.—1380. a. kestnud ordu ja piiskopi vahelisest sõjast; vahekorrad muutusid, lühikesed vaheajad välja arvatud, järjest lõdvemaks ning viisid 1385. a. läbikäimise täielise lõpetamiseni Novgorodiga, kaubandussuluni ja 7 aastat kestva kaubandussõjani. Lüübekis 1386. a. juulil ärapeetud hansapäev otsustab läkitada Novgorodi saadikud, kes pidid sel juhul, kui nad ei peaks saavutama seal mingit tagajärge, nõu pidama Liivimaa linnadega selle üle, kas poleks otstarbekohane kaubelda venelastega ei kuskil mujal kui ainult Tartus; lõpliku otsuse tegemise jätsid linnad oma päralt. Et see otsus oleks vastu võetud ilma Tartu mõjuavalduseta, on küll vähe tõenäoline. Sama vähe tõenäolisena paistab ka see, nagu oleks meil siin tegemist selgejoonelise Tartu kavatsusega, muutuda kestmamaks ajaks ainsaks ladukohaks kauplemises venelastega. Tartu, kes paremini suutis pidada ülevaadet Novgorodi olukorrast, pidi enesele ütlema, et ajutiselt maad võtavad raskused ei